

THE

GREEN

DEAL

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST

WWW.GROENLINKS.NL

The Green Deal

'Elke crisis is een kans'

(Al Gore)

**15 voorstellen van GroenLinks voor
aanpak van de kredietcrisis én de klimaatcrisis**

**Den Haag
8 december 2008
Femke Halsema
Jolande Sap
Mathilde Streefkerk**

The Green Deal

De kredietcrisis zet door. De wereldeconomie loopt forse schade op door onverantwoord gedrag op de financiële markten. In Nederland krimpt de economie volgend jaar met 0,75 procent van het BBP, zo luiden de laatste voorspellingen van het Centraal Planbureau. De werkloosheid zal vermoedelijk met 200.000 mensen toenemen in 2010. Geluk bij een ongeluk is dat de koopkracht van de meeste mensen in 2009 verbetert door de teruglopende inflatie.

Ook de klimaatcrisis zet door. De opwarming van de aarde gaat sneller dan gedacht. Als de wereld niet op tijd ingrijpt moeten we vrezen voor onbeheersbare verandering van ons wereldwijde klimaat. Deze week leggen de regeringsleiders in Europa de laatste hand aan voorstellen voor een beter klimaatbeleid. Tegelijkertijd komt de wereld bij elkaar in Poznan (Polen) om voorbereidingen te treffen voor een nieuw en ambitieus mondiaal klimaatakkoord. De laatste berichten zijn niet goed. In Europa lopen regeringsleiders weg voor hun verantwoordelijkheid en dreigen zij voorrang te geven aan de gevestigde belangen in bijvoorbeeld de (auto)industrie.

Het is een oude en verkeerde reflex om, als een economische recessie dreigt, milieu-investeringen weg, of op de lange baan te schuiven. Het miskent dat verergering van de klimaatcrisis tot grote, nieuwe economische problemen kan leiden terwijl milieu-investeringen nu een groot economisch en maatschappelijk rendement opleveren op de korte en de lange termijn.

In de Verenigde Staten lijken politici te begrijpen

dat injecties in de auto-industrie, zonder harde voorwaarden te stellen aan duurzaamheid en innovatie, enkel het faillissement vertragen. Als de Amerikanen grote benzine slurpende bakken blijven produceren dan verliezen de duizenden werknemers in de auto-industrie, misschien niet nu maar wel over een paar jaar alsnog hun baan. Zuinige en slimme elektrische auto's verminderen het klimaatprobleem en vergroten de werkzekerheid.

In de Europese Commissie pleit Voorzitter Barosso ervoor dat een Europees Economisch Herstelplan ook een antwoord moet zijn op de klimaatverandering. Hij realiseert zich dat het negeren van de klimaatcrisis economische problemen en werkloosheid kunnen verergeren, terwijl het aanpakken van de klimaatcrisis duurzame economische groei en nieuwe werkgelegenheid schept. Hij heeft groot gelijk en Nederland zou in de gelijktijdige bestrijding van de krediet- en de klimaatcrisis het lichtende voorbeeld moeten geven.

GroenLinks wenst een snelle, effectieve én gecombineerde aanpak van de krediet- en de klimaatcrisis. Elke crisis biedt een kans, zo ook deze. Juist nu moeten de groene structurele hervormingen van onze economie worden in- en doorgezet.

Met de Green Deal doen wij 5 voorstellen om de gevolgen van de kredietcrisis te verzachten door onze economie te vergroenen. Daarnaast doen we 10 voorstellen voor de noodzakelijke hervorming van de financiële sector.

Voorstellen voor een sterke en groene economie

1. Groen wonen

Er komt een fonds om de woningvoorraad vanaf 2009 versneld te vergroten en te vergroenen. Dit fonds krijgt direct van het Rijk een voeding van 1 miljard.

De woningbouwproductie dreigt namelijk in te zakken door de recessie. Met dit nieuwe fonds worden garanties afgegeven aan bouwers en eventuele onrendabele toppen op bestaande programma's (voor)gefinancierd. Zo wordt de stagnerende bouw vlotgetrokken. De voorwaarde is wel dat duurzame (klimaatneutrale) woningen worden gebouwd. Met woningbouwcorporaties worden harde afspraken gemaakt om 500.000 (bestaande) huurwoningen energiezuinig te maken. Nederland moet het voorstel van Barroso ondersteunen om het kapitaal van de Europese Investeringsbank (EIB) te verhogen, zodat in heel Europa de omslag naar duurzame nieuwbouw versneld kan worden gemaakt.

2. Groen consumeren

Er komt een fiscale klimaataftrek.

Voor de jaren 2009 en 2010 wordt het voor eigenaar/bewoners heel aantrekkelijk gemaakt om te investeren in duurzame maatregelen, bijvoorbeeld het aansluiten van zonnepanelen, het isoleren van woningen, het plaatsen van dubbel glas e.d. De kosten zijn eenmalig aftrekbaar voor de inkomstenbelasting met een maximum van 50.000 euro. Hiermee wordt de stilvallende vraag van consumenten tegengegaan en een premie gezet op duurzaam consumeren. Naast deze forse premie op groene investeringen worden eigenaren gestimuleerd door een 'groen eigen woningforfait'. Wie zuinig met energie omspringt krijgt een lagere bijtelling en vice versa.

3. Groen produceren

Vergroening van de belastingen krijgt voorrang.

Kabinet Balkenende IV heeft de vergroening van ons belastingstelsel stilgelegd, vanwege de inflatieverwachtingen en de hoge olieprijs. Inmiddels is de inflatieverwachting fors naar beneden bijgesteld en ligt de olieprijs op 37 dollar per vat.

Dit is een daling van meer dan 100 dollar in 4 maanden tot het laagste niveau in 4 jaar. De brandstofprijzen zijn de afgelopen 4 maanden met 25% gedaald. GroenLinks pleit ervoor om met een groene heffing het gebruik van olie te blijven ontmoedigen. De opbrengst wordt gebruikt om arbeid structureel goedkoper te maken door de lasten op arbeid te verlagen. Dit betekent meer werk en minder vervuiling.

GroenLinks roept het kabinet ook op om het Europese plan te steunen om de BTW te vergroenen. Ook moet worden vastgehouden aan de veiling van emissierechten vanaf 2013 omdat dit bedrijven nu al aanzet tot energiebesparende innovaties en duurzame investeringen.

Een Spoedwet Wind op Zee

De gekmakende bureaucratie op de Noordzee moet zo snel mogelijk worden opgeruimd. Deze bureaucratie frustriert de snelle ontwikkeling en uitrol van windparken op zee. De schop moet zo snel mogelijk de zee in. Particuliere investeerders, die klaar staan met plannen voor windparken op zee, krijgen zo ruim baan. Indien nodig zal het budget voor de bestaande subsidie-regeling voor windenergie op zee moeten worden uitgebreid.

Groene Garantieregeling

Door de kredietcrisis kunnen bedrijven moeilijker aan krediet komen voor lange termijn investeringen. Vergelijkbaar met de bestaande garantieregeling voor interbancaire kredietverlening (die 200 miljard euro bedraagt), wenst GroenLinks een toegankelijke groene garantieregeling voor investeringen door Nederlandse bedrijven die ertoe leiden dat bedrijven (nagenoeg) klimaatneutraal gaan opereren. Hiermee wordt de kredietverlening van banken vlot getrokken en bedrijven gestimuleerd om schoon te gaan produceren.

4. Groen rijden

Er wordt geïnvesteerd in openbaar vervoer

De kredietcrisis lijkt te worden aangegrepen om Nederland versneld te asfalteren. Veel beter is

het om – naast snelle invoering van een groene kilometerheffing – de budgetten voor infrastructuur te vergroenen en snel inzetbaar te maken voor openbaar vervoer. Zo moet snel worden gewerkt aan de spoorlijn Almere-Utrecht-Breda, uitvoering en uitbreiding van project ‘spoorboekloos rijden’ (met name Randstad en Brabant), en de tram in de (grote) steden. De schop moet hier in 2009 inderdaad daadwerkelijk de grond in

Het Nederlandse wagenpark wordt versneld vergroend

Het kabinet neemt als eerste versneld stappen voor ontwikkeling van de elektrische auto. De innovatiebudgetten worden daartoe vergroend en met NedCar wordt onderhandeld over markt-introductie van de schoonste (o.a. elektrische) auto's.

Leaseplan kan enkel gebruik maken van de bancaire garantieregeling als zij alleen nog auto's leasen in de A, B en C-categorie. Dat zijn auto's die net zo zuinig of zuiniger zijn dan gemiddeld. Tegelijkertijd wordt de fiscale bijtelling verhoogd voor brandstofs slurpers. Er wordt een nieuwe categorie toegevoegd om het leasen van brandstofs slurpers te ontmoedigen. Naar goed werkend Engels voorbeeld wordt het bijtellingspercentage voor deze categorie op 35% gesteld. Opbrengst: 200 miljoen per jaar.

5. Duurzaam werken

Niet bezuinigen

GroenLinks wil al jaren een echt trendmatig

begrotingsbeleid. Daarbij worden de conjunctuurgevoelige uitgaven voor de WW buiten de uitgavenkaders gehouden. De directeur van het Centraal Planbureau, Coen Teulings, heeft het kabinet geadviseerd om voor de komende jaren de WW-uitgaven buiten de uitgavenkaders te houden. GroenLinks meent dat het kabinet dit advies direct om moet zetten in een wijziging van de begrotingsregels voor de rest van de kabinetsperiode.

Ruime regeling werktijdverkorting

De kabinetsregeling voor bedrijven om werktijdverkorting aan te vragen is zeer beperkt. Slechts 200 miljoen is beschikbaar en bedrijven kunnen tot 1 januari 2009 een aanvraag doen. GroenLinks wil dat niet een te laag plafond; bedrijven moeten in ieder geval tot 1 april de tijd krijgen om van de regeling gebruik te maken. Ook deze maatregel blijft bij aanpassing van de begrotingsregel buiten het uitgavenkader, maar belast wel het EMU-saldo.

Scholing en bescherming van flexwerkers

Het is wenselijk dat voor het jaar 2009 de scholingsaftrek fors verruimd wordt. Dat kan voorkomen dat werktijdverkorting alleen een periode van nietsdoen betekent. Werkgevers die werktijdverkorting aanvragen dienen dit evenredig te doen voor vaste en flexwerkers. Flexwerkers komen normaliter niet in aanmerking voor een WW-uitkering, maar voorkomen moet worden dat deze crisis ertoe leidt dat juist deze groep met een, toch al zwakke arbeidsmarktpositie, wordt uitgestoten.

Financiële consequenties van de Green Deal:

	2009	2010
Kabinet: EMU-saldo (BBP)	- 1,2%	-2,4%
Niet doorlaten gaan vervroegde afschrijving	- 0,9 mld	- 0,9 mld
Groen wonen	1,0 mld	0
Klimaataftrek en wind op zee	0,3 mld	0,3 mld
Brede vergroening	- *	- *
Groen rijden	- 0,15	- 0,2
Werktijdverkorting	0,35 mld	0,3
GroenLinks EMU-saldo (BBP)	-1,3%	-2,3%

**) er is sprake van een budgettair neutrale (lasten) verschuiving.*

Voorstellen voor hervorming van de financiële sector

We hebben gezonde banken nodig die maatschappelijke verantwoord bankieren. Met een nieuwe bancaire missie, gebaseerd op people, profit en planet, kan de omslag naar een duurzame samenleving worden gefinancierd. GroenLinks doet tien voorstellen om de financiële sector duurzaam te hervormen, zodat deze dienstbaar is aan een groenere economie en een rechtvaardige samenleving.

1. De elementaire nutsfunctie van het klassieke bankieren dient in ere te worden hersteld, door dit los te maken van alle activiteiten die veel risicovoller zijn. Dat kan betekenen dat mega-instellingen opgesplitst moeten worden. Het moet zeker betekenen dat er harde schotten komen tussen het reguliere spaar- & leenverkeer en andere activiteiten, zoals investment banking, assertief vermogensbeheer of het (her)verzekeren van financiële producten.

2. De eisen aan het kapitaalratio (bijvoorbeeld minimaal 10%) en aan 'leverage' of de 'hefboom' (dat wil zeggen de verhouding tussen het uitgeleende kapitaal en het daadwerkelijke vermogen) moeten aanzienlijk worden aangescherpt. Bij het kapitaalratio moet gedacht worden aan minimaal 10%, bij leverage moet dan worden gedacht aan een factor 10, i.p.v. de factor 20, 30 of zelfs 50 die nu voorkomt aangescherpt te worden. Afhankelijk van het risicoprofiel van de instelling moet hierin enige variatie kunnen worden aangebracht.

3. De beloningstructuur moet beheersbaar worden. Verbiedt alle bonussen, eventueel m.u.v. echt hele lange termijn bonussen, zodat de duurzaamheid van een prestatie onomstreden is. Daarbij moeten ook de vaste beloningen in omvang worden teruggedrongen en onder bancaire toezicht komen te staan.

4. Dit vereist dat er een Code Maatschappelijk Verantwoord Bankieren wordt opgesteld, met een zwaarder regime dan de huidige Code Tabaksblatt kent. Sluitstuk daarop zijn de plicht voor een bankier om, vergelijkbaar met notarissen, een eed af te leggen en de aanscherping van strafrechtelijke aansprakelijkheid.

5. Instellingen die zich aan toezicht proberen te onttrekken, door hun (hoofd)zetel te verplaatsen naar een monetair of belastingparadijs moeten worden uitgesloten; alle instellingen die in Nederland actief zijn, dienen aan de nationale en Europese regelgeving te voldoen.

6. Laat ruimte voor financiële innovatie, maar eis wel dat Centrale Banken of een Europees dan wel mondiaal toezichtorgaan, vóóraf toetsen of nieuwe (derivaat)producten op de markt toegelaten mogen worden.

7. Grijp in bij de huidige Credit Rating Agencies. Rating mag niet meer in handen zijn van commerciële bedrijven die gefinancierd worden door de instellingen die worden beoordeeld. Breng deze kredietbeoordelaars onder publieke verantwoordelijkheid, bij voorkeur bij een internationale instelling. (Deze en voorgaande voorstellen vereisen uiteraard wel een flinke investering in de kwaliteit van de toezichthouders.)

8. Zorg dat bovenstaande voorstellen internationaal gedragen worden, door ze zoveel als mogelijk onder de zogenaamde Basel afspraken te brengen. Dat betekent dat er een Basel III akkoord zal moeten komen.

9. Ondersteun alle pogingen om tot een Bretton Woods II te komen. Streef er naar dat de dollar haar unieke positie verliest en alleen de nationale munt van de VS wordt, en zorg er voor dat een nieuwe munt (de 'global') de internationale rol van de dollar overneemt. Dit betekent ook dat IMF wordt versterkt.

10. Zorg er voor dat de nationale politieke controle op het systeem, de toezichthouders én de regering aan scherpte & kwaliteit wint, om te beginnen door een parlementair onderzoek op te starten.

P.S.

De komende jaren zal de politiek de handen vol hebben aan het op orde brengen van het bancaire systeem. Dat hoeft niemand te beletten - zeker de bankiers niet - om alvast zijn verantwoordelijkheid te nemen.

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST